

Les col·leccions de la Biblioteca Valenciana

Romà Seguí i Francès

Sumari

I. Introducció

1. Tipus de fons

1.1. Donació i compra de col·leccions particulars i ser biblioteca dipositària

1.1.1. Col·leccions donades

1.1.2. Biblioteques dipositades

1.1.3. Col·leccions comprades o obres adquirides

1.2. Dipòsit Legal

1.3. Fons gràfic

1.4. Hemeroteca

2. Conclusions

I. Introducció

Fa uns anys, el que ara anomenem Biblioteca Valenciana ^[1] era la Secció Nicolau Primitiu, i físicament compartia edifici amb la Biblioteca Pública de l'Estat de València. El Decret 5/1985, de 8 de gener, pel qual es crea la Biblioteca Valenciana havia estat aprovat i publicat feia uns anys ^[2]. Tanmateix, la ubicació on es trobava no era l'adequada: les compres, donacions o biblioteques en dipòsit havien creat una situació lamentable, fins el punt d'emmagatzemar les seues col·leccions a diferents edificis de la ciutat de València ^[3]. Vam esperar gairebé 15 anys per veure una seu real per a la nostra biblioteca nacional, tot i que els orígens venien de molt més lluny, de quan els hereus de Nicolau Primitiu en van donar el millor lot fundacional que es podia rebre per engegar un projecte d'aquestes característiques ^[4]. Ha passat molt de temps, i cal repensar arguments, repassar els esdeveniments i reformular paràmetres.

Els principis de l'actual Biblioteca Valenciana comencen als darrers anys de la dictadura, i encara ni es sospitava que Internet seria una eina fonamental o que qualsevol podria tindre un ordinador a casa seua. Aquests fenòmens han travessat els límits de l'activitat bibliotecària, però no han desbancat preceptes que la bona tradició professional ha consolidat. I és en aquesta cruïlla on hem de considerar el referent de les col·leccions i la política d'incrementar els fons de la Biblioteca Valenciana. La tecnologia ens permet replantejar molts supòsits, tant pel que fa a la reproductibilitat i difusió de documents com pel que implica la relació usuari-bibliotecari. La facilitat d'obtenir'n còpies empeny a controlar fons aliens que puguen relacionar-se amb una col·lecció determinada, tot permetent que l'usuari s'informe com cal, sense necessitat d'identificar calvari amb investigació. D'altra, la consulta de catàlegs en línia possibilita que una biblioteca no perseguisca una política indiscriminada de compres, que pugui identificar on es troba un document per tal d'afavorir els treballs de l'usuari, i més en una biblioteca nacional. Sé que l'automatització no ho és tot, però ens obri un espai de treball molt diferent al que s'ensumavem.

En referència a les col·leccions, considere que cal fer una mínima anàlisi prèvia dels fons que es conserven al País Valencià per tal d'aconseguir una coherència dels camps a cobrir per la Biblioteca Valenciana. Si partim del segle XIX, i sobretot de la desamortització de Mendizábal, sabem que gran part de les biblioteques que pertanyien a institucions religioses esdevenen en propietat d'organitzacions públiques. Al País Valencià, hi són bons exemples els fons que conserva la Biblioteca General de la Universitat de València o els de la Biblioteca Pública de l'Estat d'Oriola. El nombre i la qualitat d'exemplars antics, i rars i valuosos, no cal ni esmentar-los. Ahora, s'ha de fer constar que l'Ajuntament de València, abans que es pensés en la necessitat d'una biblioteca nacional, va fer feines semblants en rebre donacions com ara la de Serrano Morales, Churat o Martí Grajales.

Tot i així, si llegim la redefinició, que a l'article 8è de la Llei 10/1986, de 30 de desembre, d'Organització Bibliotecària de la Comunitat Valenciana ^[5], se'n fa de la Biblioteca Valenciana, on figura com a missió essencial la

de "reunir, conservar i difondre el patrimoni bibliogràfic valencià i tota la producció impresa, sonora i visual de i sobre la Comunitat Valenciana, i constituir-se amb caràcter obligatori en receptora d'un dels exemplars procedents de les oficines del Dipòsit Legal", podem confondre's, i pensar que les intencions eren molt diferents. Una lectura sense contextualització pot significar que la Biblioteca Valenciana vol i pot competir per reunir la col·lecció més completa que, sobre la temàtica, existisca. Si es continua, però, amb l'articulat de la norma ens ensopeguem amb una de les funcions més importants de la Biblioteca Valenciana: "elaborarà i serà dipositària del Catàleg Col·lectiu de la Comunitat Valenciana, de manera que s'afavoresca la integració d'aquest en tots aquells catàlegs col·lectius de la resta d'Espanya, o internacionals, bé estiguen en formació, o es promoguen en un futur i el caràcter del qual s'adeqüe a l'àmbit cobert pel sistema bibliotecari valencià".

És evident que, des de la nostra biblioteca nacional, s'ha treballat només en l'elaboració del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic ^[6], la tasca desenvolupada pel qual permet la localització de títols que es troben a moltes biblioteques del País Valencià. ¿Quines consideracions n'hem d'extreure d'aquesta anàlisi mínima?

1. La Biblioteca Valenciana no pot competir, ni ho ha d'intentar, amb col·leccions que es van establir, amb unes condicions excepcionals, al segle XIX en relació al llibre antic i valuós. A hores d'ara, intentar competir, pel que fa a l'adquisició, de material antic, és impossible. Els preus no són baixos, i el pressupost sempre limita.

2. La coordinació que, del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic, se'n fa des de la Biblioteca Valenciana permet l'inventari i l'accés a títols que no figuren físicament al seu fons. Aquest objectiu, palesa que la cooperació bibliotecària és un signe dels nostres temps: més val saber on és una obra, estiga on estiga, pel fet de facilitar la possibilitat d'accedir-hi, que perseguir la seua compra innecesàriament. El control de la ubicació d'un material és més important que no la possessió física d'un títol dins de la Biblioteca Valenciana. L'automatització d'aquest catàleg, i la seua integració dins de l'OPAC de la

Biblioteca Valenciana, permet a l'usuari trobar la informació que cerca sense haver de considerar altres opcions.

Aquest paràmetre, pel que fa a llibre antic, suposa un avantatge: no és que la Biblioteca Valenciana no conserve aquest tipus de material. Més bé tot el contrari. Col·leccions com ara la de Nicolau Primitiu en són un bon exemple. Un altre tema és competir per obtenir el millor fons de llibre antic del País Valencià, i aquest no és un objectiu de la nostra biblioteca nacional.

Hi ha, però, un altre paràmetre que cal observar: si la Biblioteca Valenciana té com a missió essencial la de "reunir, conservar i difondre el patrimoni bibliogràfic valencià i tota la producció impresa, sonora i visual de i sobre la Comunitat Valenciana, i constituir-se amb caràcter obligatori en receptora d'un dels exemplars procedents de les oficines del Dipòsit Legal", més d'una persona pot pensar que és una biblioteca "provinciana".

Si fem un poc d'història, i recuperem el Decret de creació, trobarem una definició prou més interessant que no la de la Llei d'Organització Bibliotecària. El Decret 5/1985, de 8 de gener, pel qual es crea la Biblioteca Valenciana ^[7] defineix els objectius que han de l'han de menar ^[8]. A l'article 2n, s'hi especifica el contingut de les col·leccions que ha d'aconseguir:

"Són finalitats de la Biblioteca Valenciana:

1. Reunir, conservar i organitzar els fons següents, amb independència del suport material:

a) Tota la producció editorial impresa, sonora i visual que s'haja efectuat i s'efectue a la Comunitat Valenciana, i d'altra realitzada fora i que hi faça referència.

b) La producció d'autors originaris ^[9] de la Comunitat Valenciana.

c) Qualsevol altres fons documental i bibliogràfics que siguin considerats d'interès cultural."

En principi, la definició pot semblar "provinciana", excepció feta del darrer apartat que sembla

un calaix de sastre. La idea de recollir "tota la producció editorial impresa, sonora i visual que s'haja efectuat i s'efectue a la Comunitat Valenciana" és un objectiu que és de manual, i de fet el plantejament del Control Bibliogràfic Universal és aquest: a partir del Dipòsit Legal, es pot contemplar la possibilitat de saber que s'ha fet a un territori determinat. L'anàlisi comparativa entre el control del Dipòsit Legal que s'ha efectuat a les nostres terres, i realitzat per la Biblioteca Valenciana, mitjançant la Bibliografia Valenciana, i el que ha fet la Biblioteca Nacional de España, mitjançant la Bibliografía Española, ofereix un balanç que no té preu ^[10]. La Bibliografía Española no recull moltes notícies que sí inclou la Bibliografia Valenciana. Per tant, aquesta funció sí que és real, i caldria plantejar-se la duplicació de feines, etc ^[11].

Si continuem amb la lectura del text legal, s'ensopeguem amb:

"Article 4.t

La Biblioteca Valenciana fruirà de preferència en els casos de reassentament de fons de biblioteques que siguin propietat de la Generalitat Valenciana, o dipòsit a favor de la Generalitat de fons procedents d'altres biblioteques.

Els propietaris d'aquells fons que resulten d'Interès per a la inclusió en la Biblioteca Valenciana podran depositar-hi, pel temps que de mutu acord siga establert, els fons bibliogràfics o documentals de llur propietat, i la Biblioteca Valenciana se'n farà càrrec de les despeses d'instal·lació, manteniment i redacció d'inventaris o catàlegs, sense altra contrapartida per part del propietari que la d'autoritzar, en el moment de fer el dipòsit, que els fons de referència puguin ser consultats amb finalitats d'investigació històrica, en les mateixes condicions i amb idèntiques garanties que els altres de la Biblioteca Valenciana, tret dels que reglamentàriament siguin establerts."

És important que es redacte un paràgraf on figure que la Biblioteca Valenciana siga la que defensi el patrimoni bibliogràfic de la nostra Generalitat, que siga ella la que reba els fons que pertanyen a la administració autonòmica i que, per diverses qüestions, poden arribar a desaparèixer, com pot

ser el cas de desmantellament d'un departament. Se suposa que, en una situació d'aquestes característiques, la Biblioteca Valenciana hauria de ser l'organisme que permeta que el fons no es disperse, etc ^[12], tot fent-se càrrec d'aquestes col.leccions.

Pel que fa a ser biblioteca dipositària de fons aliens, la Biblioteca Valenciana té la potestat de permetre la recepció d'una col.lecció, la titularitat de la qual siga aliena, sempre i quan tinga un interès per a l'organisme.

Si avaluem els paràmetres d'arreglada de materials, com ara "tota la producció editorial impresa, sonora i visual que s'haja efectuat i s'efectue a la Comunitat Valenciana, i d'altra realitzada fora i que hi faça referència" o "la producció d'autors originaris de la Comunitat Valenciana", de ben segur que més d'un pensarà que les col.leccions són "provincianes", i que si aquestes característiques són les definidores, tant fa que vagen biblioteques en dipòsit si els paràmetres són tan "localistes".

El llinar del "provincianisme" s'ultrapassa, si la selecció dels fons es fa amb trellat; i tot i que sembla estrany, les col.leccions de la Biblioteca Valenciana es complementen i li donen un sentit que va més enllà de l'anomenat "provincianisme". Per posar un exemple, les donacions que conformen la secció de l'Exili -em referisc, en particular, a les de Medrano-Supervía, Vicente Llorens o Juan Gil-Albert- pertanyen a persones que van patir l'exili, i la seua documentació permet entendre esdeveniments gens "localistes", com ara l'exili del trieni liberal o el de la 2na República Espanyola. És, però, la relació i classificació de les diferents col.leccions la que permetrà entendre que la Biblioteca Valenciana no pertany a una concepció "provinciana".

1. Tipus de fons

És difícil explicar com s'ha fornit la Biblioteca Valenciana. A diferència d'altres biblioteques, el fons s'ha configurat a partir de la donació i compra de col.leccions particulars -les quals poden portar arxius personals-, de rebre i tractar el Dipòsit Legal de tot el País Valencià, de la compra de títols i d'acollir en dipòsit fons la titularitat dels quals és d'altres persones físiques

o institucions privades o públiques. Si definim aquests aspectes, trobarem les claus d'uns criteris que serveixen per entendre les complexes relacions que conformen, a hores d'ara, la Biblioteca Valenciana.

1.1. Donació i compra de col.leccions particulars i ser biblioteca dipositària

1.1.1. Col.leccions donades

Tothom sabem que una donació implica unes contraprestacions: s'ha de processar, s'han de pendre les mesures per a una correcta preservació i conservació i s'ha de difondre de manera adequada, tot fent saber la procedència. És a dir, s'ha de catalogar, s'ha d'aconseguir que les instal·lacions tinguen la possibilitat de conservar el fons com cal i s'ha de difondre, internament i externa, el que s'ha rebut, etc.

Pel que fa a la Biblioteca Valenciana, s'ha de fer constar que comença amb la donació de la col.lecció de Nicolau Primitiu. Aquesta recull al voltant de 50.000 volums, entre els quals figuren incunables, llibres del XVI, XVII i XVIII, etc ^[13]. Tot i així, el que és important rau en consideracions d'aquesta mena:

1. Nicolau Primitiu pertany a un grup de prohoms valencians que va fomentar la cultura al País Valencià. No s'ha d'oblidar que visqué la República, la Guerra Civil o la Postguerra, i que es va relacionar amb molts intel·lectuals, els quals no necessàriament vivien al País Valencià.

2. La seua biblioteca té un component bàsic que la unifica: qualsevol temàtica que tinga a veure amb la seua terra, però en un sentit generós. Nicolau Primitiu no és un "provincià", i recull bibliografia complementària sobre temes que poden incidir i abundar en el nucli primordial que és l'amor per la seua terra.

3. Un dels trets que sempre m'ha deixat més bocabadat és l'estat de conservació dels incunables i dels llibres del XVI, XVII i XVIII. És impecable, i fa sospitar que Nicolau Primitiu quan comprava sabia el que feia.

Es podrien donar moltes més d'explicacions, però caldria esmentar-ne algunes consideracions:

1. Una biblioteca personal és el recull de tota una vida. S'hi entrelluquen els interessos, les obsessions o les relacions amb altres intel·lectuals. És un fons que s'ha confegit a poc a poc, i que és la base real de qualsevol biblioteca que vulla tractar sobre un tema determinat.

2. La de Nicolau és especialment important, no només per tindre uns objectius que es semblaven prou als que menen una biblioteca nacional, sinó pel fet d'arreglar qualsevol material que tingues importància, i el seu grau d'exigència no tenia límits: tan indispensable era un fullet com un col·loqui, una publicació periòdica que, al seu moment, no hi tenia cap relleu, com un manuscrit miniat. La seua col·lecció és la d'un bibliòfil, la d'un amant dels llibres pel fet de ser llibres, que no la d'un bibliòfil que serva només llibres rars i curiosos.

3. A la biblioteca de Nicolau Primitiu, s'hi conserva una gran part de la memòria històrica de la nostra terra, i la seua donació va ser la base real d'una biblioteca nacional com ara la nostra. Aquest buit no hagués estat possible d'omplir sense la generosa donació del seu llegat.

En resum, una col·lecció d'aquestes característiques permet incorporar:

1. Materials sobre un tema determinat.

2. Materials que no necessàriament es troben a les biblioteques, ja siga per ser anteriors a la data en la qual començà l'obligació d'efectuar el Dipòsit Legal, ja siga per ser publicacions amb un tiratge molt curt, ja siga per ser edicions clandestines o semiclandestines, ja siga per contindre materials molt mal editats, com ara els col·loquis, que han tingut pervivència per bibliòfils d'aquesta mena.

3. La cohesió que té el fons permet omplir buits per tal d'aconseguir encara una col·lecció més completa. S'ha d'entendre que ha estat la millor manera de començar la Biblioteca Valenciana.

Les donacions, tots ho sabem, s'han de calibrar amb cura. Si la primera ha estat un èxit, s'ha de pensar si rebre una altra no serà omplir la biblioteca de duplicats.

Es pot pensar que acceptar les donacions de Manuel Sanchis Guarner o d'Adolf Pizcueta ^[14] és caure en repetir títols. No obstant això, cal advertir que cada persona fa la tria que considera necessària, i conserva el que li sembla important. Tots dos, un en la vessant de filòleg i l'altre com a promotor cultural obren diferents àmbits. I aquesta és la tria que forneix una bona biblioteca.

D'altra, s'accepten donacions que, en un primer moment, poden resultar estranyes, com ara el cas de la de Salvador Pallarés o la de Laureano Robles. La de Pallarés es troba dominada per la Història eclesiàstica i la de Robles per la Història del pensament -i en especial l'espanyol-. És evident que confegir una biblioteca nacional necessita d'aportacions que puguin arrodonir el conjunt del que es desitja: ¿Quina Història pot oblidar-se de l'Església? ¿Quina Història pot desmarcar-se del pensament? Aquestes aportacions arrodoneixen una concepció total que res té a veure amb la Biblioteca Universal: la Biblioteca Valenciana vol ser un conjunt de col·leccions que es complementen entre elles. I, per tant, s'han d'esmentar les de Josep Espasa ^[15], el poeta Badenes, Lluís Guarner ^[16], Luis García Ejarque ^[17], Diego Sevilla ^[18], Muñoz Orts, Ferrer Olmos o Ángeles Belda. Cadascuna té una temàtica determinada, cadascuna campta pels seus terrenys, però cap és menypreable, perquè tracten de literatura, dret, biblioteconomia o història.

Cal advertir un element que sempre s'oblida: les biblioteques particulars que provenen d'investigadors tenen anotacions manuscrites dels autors que mai en la vida es podrien consultar si no haguessin estat donades. Els llibres, per a ells, han estat més que un mitjà d'informació, han estat eines de treball. Per això, cal conservar-los com exemplars únics.

Per acabar amb aquest apartat vull remarcar varies aportacions que han estat recents, i que es poden destriar en dues vessants:

1. La que conforma la secció de l'Exili: la que inclou donacions de Medrano-Supervía, Gil-Albert, Vicente Llorens i Manuel Rodríguez Olazábal. És important que aquestes col·leccions hagen entrat a la Biblioteca Valenciana pel fet de

contindre molta documentació d'arxiu i per permetre crear una secció que tracta els dos grans exilis que s'han patit al llarg dels dos darrers segles. Aquesta secció, si es continua mantenint, pot ser un altre pilar de la nostra biblioteca.

2. La que s'ha encetat amb la donació de José Aibar . Aquesta se centra en la passió pel cinema d'aquest home, el qual va ser un dels fundadors de la Cartelera Turia. La col·lecció es compon de molts títols de publicacions periòdiques que abasten premsa de la dècada de 1960, i dins de poc s'efectuarà la donació de la biblioteca. La importància d'aquesta rau en obrir una altra escletxa dins de la Biblioteca Valenciana: la incorporació de col·leccions especialitzades.

1.1.2. Biblioteques dipositades

L'acceptació de biblioteques en dipòsit permet que col·leccions de difícil accés puguin ser consultades pels usuaris. La contrapartida de l'acceptació sempre és que s'ha de tractar la documentació com si fos pròpia, tot i que la biblioteca que l'acull no és la propietària.

A la Biblioteca Valenciana, hi ha dues biblioteques dipositades, les quals pertanyen a la Diputació Provincial de València: la Col·lecció Cervantina ^[19] i l'arxiu i biblioteca del Instituto Valenciano de Economía ^[20]. El dipòsit d'aquests fons s'ha efectuat mitjançant un conveni entre les dues parts, en el qual figura que el període de cessió és de 25 anys, i que la Biblioteca Valenciana es compromet a omplir els buits que siga menester per mantindre-les i augmentar-les.

Pel que fa a la Col·lecció Cervantina, incorpora unes quatre-centes edicions del Quijote, i unes dues-centes edicions d'altres obres de Cervantes. Amb la Cervantina, s'hi torna a incorporar llibre antic, i es d'esperar que la Biblioteca Valenciana incremente la col·lecció amb noves edicions de les obres de Cervantes.

Pel que fa al Instituto Valenciano de Economía, el fons té l'interés de compilar publicacions econòmiques que comencen a ser històriques. És una col·lecció fornida des de fa decennis, i permet reconstruir part de la història de l'economia, la qual cosa és d'agrair en un temps en el que els materials científics obsolets es donen de baixa

immediatament sense tindre en compte que dins d'uns anys seran història.

L'acceptació per part de la Valenciana permetrà que aquestes col·leccions tinguen una bona difusió pel fet de posar-les a l'abast de qualsevol.

1.1.3. Col·leccions comprades o obres adquirides

És moment de fer una diferenciació: 1) D'un costat, l'anomenada Col·lecció Valenciana i 2) les col·leccions comprades. La primera recull materials d'interés que s'han adquirit, i fins i tot xicotetes donacions, amb la intenció d'omplir buits dins la biblioteca. Les segones són col·leccions privades que s'han comprat per considerar que era la millor manera per conservar part del nostre patrimoni bibliogràfic.

A la Col·lecció Valenciana, hi figuren títols que tenen importància per no tenir-ne cap exemplar als altres fons, i que la seua organització serveix per separar-la físicament de les donacions o biblioteques comprades. També s'han inclòs donacions menudes que no tenen l'entitat necessària com per a tractar-les com si fos una biblioteca diferenciada.

Les quatre biblioteques comprades són la de l'Almela i Vives, Bas Carbonell, Carreres i López-Chavarri.

Les de l'Almela i Vives, el Carreres i López-Chavarri mereixen una consideració especial. La primera no ho és tant per recollir el que restava de la seua biblioteca privada -la qual ha estat prou expoliada, encara que té una molt bona col·lecció de col·loquis- com per conservar l'arxiu de treball de l'Almela i Vives. Dic arxiu de treball per contenir retalls de premsa, manuscrits -que poden ser còpia d'articles-, esqueles i qualsevol document que tracte sobre un personatge o poble que pugués ser d'interés per a ell. Quan els documents es processen segur que ens trobem amb alguna sorpresa.

La de Carreres és una biblioteca amb temàtica valenciana, però farcida de llibre antic i de materials tan importants com ara els fulls. D'aquests darrers, en relligava facticis que han permés la seua conservació.

La de López-Chavarri, formada pel fons del pare -el músic Eduard López-Chavarri i Marco- i del fill -el crític musical Eduard López-Chavarri i Andújar-, es troba especialitzada en música i inclou llibres, partitures i enregistraments sonors. L'activitat desenvolupada pel pare fa que aquesta col·lecció siga un exponent del moviment musical valencià de la primera part del segle XX.

La de Manuel Bas Cabonell s'ha especialitzat en teatre valencià ^[21].

1.2. Dipòsit Legal

La normativa que es fa servir per al Dipòsit Legal ^[22] és antiga. Encara que la reglamentació és suficient, el control que s'efectua no és allò que qualsevol desitja.

La Biblioteca Valenciana, com a organisme que rep exemplars de Dipòsit Legal, té l'obligació legal de preservar, conservar i difondre aquest fons. Des de l'any 1984 fins el 1997, el va difondre mitjançant l'elaboració, i edició en paper, de la Bibliografia Valenciana. Des d'aleshores, no ha aparegut publicada. Si es consulta l'OPAC de la biblioteca, es pot observar que, de l'any 2000, se n'han fet molts registres. Calcule que aniran al dia, i espere que no es torne a difondre en paper.

1.3. Fons gràfic

Per fons gràfic entenem essencialment dos tipus de materials:

1. Fotografies en el suport que siguen -paper, negatiu, etc.- ^[23].

2. Gravats i cartells.

Tot i que el fons de gravats i cartells -que arplega més de 9.000 registres- és considerable, les col·leccions fotogràfiques tenen un gran relleu, com ara les d'Huguet, Francesc Jarque, Mario Gulliamon, Vicente Peydró, Joaquín Sanchis Serrano, Lázaro, o la col·lecció de fotografia aèria de la Companyia Espanyola de Treballs Fotogramètrics Aeris.

Potser les dues col·leccions que més interessen siguen el fons Huguet i el de Francesc Jarque.

El primer és fruit d'un col·leccionista que ha buscat postals o fotografies que tracten sobre el País Valencià, o fotografies de fotògrafs valencians, la qual cosa implica que la tasca li ha fet recollir materials de molts autors.

A l'altra banda, s'hi troben les altres col·leccions, i entre elles la de Francesc Jarque. Aquestes no són el fruit del col·leccionisme: són fons que provenen de l'activitat fotogràfica dels autors, que representen el seu treball, i que són arxius en el sentit estricte del terme: cadascú conté les fotografies que han fet ells al llarg de la seua vida. La de Francesc Jarque és interessant pel fet d'haver recorregut la nostra terra, tot retractant els costums, l'arquitectura, l'artesanía o les festes de la nostra geografia.

1.4. Hemeroteca

Des del començament, l'Hemeroteca ha estat un fons molt mimat. Cal remarcar que conté uns 9.000 títols de publicacions en sèrie ^[24], els quals van des de premsa fins revistes especialitzades, tot passant per llibres de festes ^[25] o historietes il·lustrades ^[26]. S'ha de pensar que les publicacions periòdiques de les diferents donacions o compres han estat separades i s'han incorporat a l'Hemeroteca, la qual cosa indica que es troben joies que, a hores d'ara, difícilment es poden aconseguir pel fet d'haver-les conservat persones que sabien el que tenien entre mans.

El que més importa és que la política de microfilmació ha estat sempre una obsessió, la qual cosa ha permés, d'un costat, una bona preservació i conservació de materials que poden arribar a ser molt fràgils i, d'altra, la possibilitat d'un accés majoritari a gran quantitat de títols.

2. Conclusions

En parlar del concepte de biblioteca nacional, en podem trobar dos bàndols diferenciats [27]: els patrimonialistes i els que no ho són. I m'explique. Els patrimonialistes defensen que la missió de les biblioteques nacionals és la de preservar, conservar i difondre els seus fons, tot incidint en que la preservació i la conservació passen per arbitrar mesures de seguretat que limiten l'accés al document. Incidisc en l'expressió mesures de

seguretat per discriminar problemes d'accés, com és el cas d'intentar consultar certs arxius privats sense l'autorització preceptiva. Una d'aquestes mesures és la de dibuixar el perfil de l'usuari: la biblioteca nacional és només per a investigadors -amb carnet inclòs-.

A l'altre extrem, hi trobem professionals que qüestionen l'anterior plantejament: la biblioteca nacional és de tots, i la preservació i conservació no han de ser obstacle per a que qualsevol persona pugui consultar les col·leccions. En resum, la figura de l'investigador, com a mite de la monopolització del coneixement, es pren com a demèrit, i s'afirma que la bona preservació i conservació passa per polítiques de difusió, mitjançant la utilització de la tecnologia, i per accions d'integració de la biblioteca nacional dins de la societat que l'empara. L'elitisme no ha de ser el substrat diferenciador que done suport a una biblioteca d'aquestes característiques, perquè el seu objectiu és obrir-se a tota la comunitat.

La primera vegada que vaig visitar la seu de la Biblioteca Valenciana, al monestir de Sant Miquel i els Sants Reis, hi vaig tindre una intuïció metafòrica: Els dipòsits de nova creació es troben on abans existien les cel·les dels empresonats, que no dels frares. S'ha emprat el que era la fàbrica de la presó per convertir-la en els dipòsits on conservar les col·leccions. La metàfora que se'm va acudir pot semblar estranya: ¿Hi ha la pretensió de concebre la Biblioteca Valenciana com amagatall dels seus fons? ¿Esdevindrà en garant de la conservació, tot impedit que els seus tresors isquen a la llum? O, dit d'altra manera, ¿La Biblioteca Valenciana té por d'obrir les seues portes, no siga que s'escaime allò que conté?

Notes

[1] El treball més llarg que s'ha escrit sobre la biblioteca és el de Francisca Aleixandre. "La Biblioteca Valenciana" dins *San Miguel de los Reyes: de Biblioteca Real a Biblioteca Valenciana* (València : Generalitat, 2000), pàgines 235-263

[2] DOGV nº 224 de data 04.02.1985

[3] Vegeu Luis García Ejarque. *Historia de la lectura pública en España*. (Gijón : Trea, 2000), p. 440-441.

[4] Vegeu l'entrevista amb un dels hereus per saber part de qui va estar implicat a l'afer de la donació. "Converses memorables amb Primitivo Gómez Senent" *Compactus* (2001) , nº 1, p. 37 i següents. Hi ha que comparar-la amb la que feu Ignacio Latorre. "Converses en la memòria : Luis García Ejarque". *Compactus*.(2001) nº 0. Pàgines. 26-29.

[5] DOGV 500, de data 07.01.1987.

[6] El Catàleg de Lectura Pública que, a hores d'ara, s'elabora depén de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, però no de la Biblioteca Valenciana. El podeu consultar a < h t t p : / / s 4 5 0 . c u l t . g v a . e s / c g i - b i n / a b w e b p / X 5 1 0 3 / I D 3 1 8 3 9 / G 0 > [Consulta 26.08.2001]

[7] DOGV nº 224 de data 04.02.1985

[8] Una visió interessant sobre el Decret de creació, tot tenint en compte que és anterior a la inauguració de la seu de Sant Miquel i els Sants Reis, es pot trobar a Luis García Ejarque. *Historia de la lectura pública en España*. (Gijón : Trea, 2000), p. 440-441.

[9] No deixa de ser curiós que s'empren l'expressió "autors originaris": és el criteri que van utilitzar Rodríguez, Ximeno i Fuster per a les seues bio-bibliografies valencianes.

[10] Ens remetem a José Cordón García "El control bibliográfico en la Comunidad Valenciana : Producción editorial y Bibliografía nacional" *Métodos de Información*, Nº 13. Septiembre - 1996. Pàgina 31 i següents.

[11] Un tema del qual mai no es parla, i que la Biblioteca Valenciana ha d'encarregar-se d'alguna manera, és del foment dels diferents fons locals de les biblioteques públiques municipals arreu del País Valencià. Aquesta documentació és quasi irrecuperable si no s'enceta una política com cal, i no hem d'oblidar que és part del nostre patrimoni i que l'única manera de controlar-lo és facilitar als professionals les eines que

els permeta la seua preservació i conservació.

[12] Pel que s'ha vist en relació a biblioteques departamentals de la Generalitat, la Biblioteca Valenciana no ha exercit com caldria.

[13] Carmen Gómez-Senent va escriure un article que reflecteix els aspectes bibliòfils de Nicolau Primitiu de manera suggeridora. Vegeu "Curiosidades de la Biblioteca de un erudito : Nicolau Primitiu Gómez Serrano y sus libros". *Métodos de Información*, N° 24. Mayo - 1998. P. 36 i següents. Vegeu, de la mateixa autora, *Nicolau Primitiu Gómez Serrano: una aproximació bibliogràfica* (València : Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1996)

[14] Francesc Pérez i Moragon. *Adolf Pizcueta, (1901-1989): memòries fragmentàries*. (València: Acció Cultural del País Valencià, 1990)

[15] Per tindre una visió personal del canonge, llegiu *Mossèn Josep Espasa*. (València : Consell Valencià de Cultura, 1998).

[16] Vegeu Marc Ferri; José Moya. *La casa Lluís Guarnier : Aproximació a l'escriptor i el seu entorn*. (Sagunt : Fundació Bancaixa, 1998) i *Homenatge a Lluís Guarnier : 1902-1986*. (València : Consell Valencià de Cultura, 1988)

[17] Vegeu la bibliografia que cita Ignacio Latorre. "Converses en la memòria : Luis García Ejarque". *Compactus*.(2001) n° 0. Pàgina. 29

[18] Julia Sevilla Merino. *Aproximación a la obra de Diego Sevilla Andrés*. (Valencia : Universidad de Valencia, Secretariado de Publicaciones, [s.a.])

[19] Vegeu *Cervantes : cuatro siglos en la literatura universal : [exposición]* (Valencia : Diputación Provincial, 1984)

[20] Vegeu Francisca Aleixandre Tena; Rafael Diego Díez. *Catálogo de la biblioteca y archivo del Instituto Valenciano de Economía* (Valencia : Institución Alfonso el Magnánimo, 1983).

[21] Vegeu Francisco Reus Boyd-Swan. *Fondo teatral valenciano de la Biblioteca Bas-Carbonell* (Valencia : Ayuntamiento, 1994)

[22] Vegeu de Luis García Ejarque. *El depósito legal y el ISBN : información para impresores y editores*. (Valencia : Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1983) i la pàgina web que té la Biblioteca Nacional de España <<http://www.bne.es/esp/dl.htm>> [Consulta 26.10.2001]

[23] Una visió del fons la podeu trobar a Rosa Olmedo Ruzafa. "Las fotografías de la Biblioteca Valenciana". *Métodos de Información*, N° 34. Septiembre - 1999. Pàgina 78

[24] Vegeu de Maria Albors i Estellés. *Publicacions periòdiques a la Biblioteca Valenciana* (València : Direcció General de Promoció Cultural, 1996)

[25] Maria Albors i Estellés. *Llibres de festes a la Biblioteca Valenciana : bibliografía* (Valencia : Conselleria de Cultura, 1993)

[26] Vegeu Maria Luisa Sánchez Aguilera *La historia gráfica a la biblioteca valenciana* (Valencia : Generalitat, 1999)

[27] El que planteja és una reducció, tot i que és una bona hipòtesi de partida.

